

**KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 26/2006 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lagar
om en kommun- och servicestrukturreform
samt om ändring av kommunindelningsslagen
och av lagen om överlåtelseskatt**

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 3 oktober 2006 en proposition med förslag till lagar om en kommun- och servicestrukturreform samt om ändring av kommunindelningsslagen och av lagen om överlåtelseskatt (RP 155/2006 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kommunikationsutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Pertti Laitinen och lagstiftningsråd Auli Valli-Lintu, inrikesministeriet
- trafikråd, ledande sakkunnig Petri Jalasto och konsultativ tjänsteman Sabina Lindström, kommunikationsministeriet.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Helsingfors stads trafikverk HST
- Huvudstadsregionens samarbetsdelegation (SAD)
- Automobilförbundet rf
- Finlands Kommunförbund
- Majoritet rf
- Helsingin polkupyöräilijät ry.

PROPOSITIONEN

Kommunstrukturen ska stärkas genom att kommuner slås samman och genom att delar av kommuner införlivas med andra kommuner. Bestämmelserna om ekonomiskt stöd för kommunsammanslagningar i kommunindelningsslagen ändras för att uppmuntra fler kommuner med ett mycket större befolkningsunderlag att gå samman. Servicestrukturerna ska stärkas genom sammanföring av service som kräver ett större befolkningsunderlag än en kommun och genom ökat samarbete mellan kommunerna. En kom-

mun eller ett samarbetsområde som svarar för primärvården och uppgifter inom det nära anknutna socialväsendet ska ha minst omkring 20 000 invånare. En kommun eller ett samarbetsområde som har tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning enligt lagen om yrkesutbildning ska ha minst omkring 50 000 invånare. Alla kommuner ska höra till en samkommun som i den omfattning kommunen anger svarar för de tjänster som föreskrivs i lagen om specialiserad sjukvård och lagen angående specialomsorger

om utvecklingsstörda. Städerna i huvudstadsregionen samt landskapens centralorter och i lagen nämnda kommuner som till samhällsstrukturen hör nära samman med dem ska utarbeta en plan för hur markanvändningen, boendet och trafiken ska kunna samordnas bättre och användningen av service över kommungränserna förbättras i regionen. Reformen bör förberedas i samråd med de anställda. I propositionen ingår dessutom bestämmelser om personalens anställ-

ningstrygghet, hur den kommunala servicen ska tryggas i kommuner som har det speciellt svårt ekonomiskt sett, principerna för statens kommunpolitik och en översyn av finansierings- och stasandelssystemet, överföring av vissa uppgifter från kommunerna till staten samt utveckling av informationssystem och samservice. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

Kommunikationsutskottet har behandlat ärendet med tanke på sitt eget fackområde.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Den viktigaste paragrafen med tanke på kommunikationsutskottets fackområde är 7 § i lagen om en kommun- och servicestrukturen (nedan ramlagen) som föreskriver om planeringsskyldighet för vissa stadsregioner. Städerna i huvudstadsregionen, Esbo, Grankulla, Helsingfors och Vanda, ska senast den 31 augusti 2007 utarbeta en plan för bättre samordning av markanvändningen, boendet och servicen samt effektivare användning av service över kommungränserna i regionen med beaktande av redan pågående projekt för att utveckla samarbetet. Med undantag av Kouvolan ska centralorterna i landskapen tillsammans med särskilt nämnda kommuner senast den 31 augusti 2007 utarbeta en plan för bättre samordning av markanvändningen, boendet och trafiken samt effektivare användning av service över kommungränserna i regionerna, om inte de berörda kommunerna enhälligt konstaterar att det är onödigt med en plan. Utskottet anser att planeringsskyldigheten är en ytterst viktig och bra sak med tanke på trafikförvaltningen.

I propositionens motivering till 7 § framhävs fördelarna med en gemensam generalplan som planeringsverktyget för stadsregioner. Men utskottet påpekar att olikheterna i olika regioners förhållanden och utgångspunkter och olika planeringsformer tydligare bör lyftas fram. Utöver en gemensam generalplan kan man också tänka sig en partiell landskapsplan och olika slags strukturmodeller till grund för fortsatt planering.

Utskottet vill särskilt framhålla att en markanvändningsplan inte räcker till, utan att det centrala i en samarbetsprocess är att planera trafiksystemet och kollektivtrafiksamarbetet. Utskottet poängterar betydelsen av att man engagerar sig för gemensamma planer och genomförande av dem och menar att det är utomordentligt viktigt att lägga upp en genomförandeplan med förankring hos alla parter.

Frivillighet

Det är bra att kommunförteckningen uttryckligen tar upp sådana kommuner som till samhällsstrukturen hör nära samman och deras gemensamma planer, men enligt utskottets mening är det ändå önskvärt att kommuner inom ett ännu bredare pendlingsområde går med helt frivilligt. Därför understryker det att också andra kommuner frivilligt kan delta i planeringen enligt 7 §, om de kommuner som nämns i lagen är enhälligt för det.

Utvärdering

Ramlagen är ett led i en målinriktad planerings- och beslutsprocess som i sina olika faser innebär utvärdering av om kommunernas planer och genomförandet av dem är adekvata. Enligt propositionen fattar man särskilt beslut om fortsatta åtgärder, om man bedömer att kommunernas åtgärder inte är adekvata. Utskottet beklagar att det i stort sett saknas bestämmelser om utvärde-

ringsprocessen och att den huvudsakligen av- görs genom senare politiska beslut. Som utskottet ser det är utvärderingen viktig också för att projektet ska vara trovärdigt och fungera.

Utskottet framhåller att en utvärdering uppenbarligen måste göras redan när kommunerna mot slutet av juni 2007 lämnar sina utredningar och genomförandeplaner och stadsregionerna sina egna planer före utgången av augusti till statsrådet. Den enda tidpunkten för utvärdering som nämns i lagen är 2009, då statsrådet utifrån ramlagens 14 § ska avlåta en redogörelse om genomförandet av reformen och resultaten.

Utskottet understryker att det är viktigt med en systematisk utvärdering av planerna och genomförandet redan när kommunerna har överlämnat sina genomförandeplaner till statsrådet. Utvärderingen bör vara vägledande för hur målen med reformen ska nås. Kommunerna bör också i förväg vara på det klara med vilka kriterier planerna utvärderas efter.

Avgränsning av huvudstadsregionens planeringsskyldighet

Utskottet noterar att huvudstadsregionen är snävt avgränsad. En så snäv avgränsning har inte ansetts meningsfull; tvärtom har det ansetts att den inte tillgodoser behovet av bättre administration av samhällsstrukturen och trafiken. Den ses också som ett motstridigt budskap från staten med tanke på det trevande samarbetet i Helsingforsregionen.

Enligt utredning till utskottet var det en politisk process som ledde till att planeringsskyldig-

heten för huvudstadsregionen avgränsades i ramlagens 7 §. Det ansågs då att en planeringsskyldighet för de fyra städerna skulle ge bättre resultat än en mer omfattande skyldighet.

Det är speciellt svårt att göra en avgränsning eftersom markanvändningen, trafiken och boendet bör ses i ett gränsöverskridande perspektiv inom hela pendlingsområdet, som åter är mycket vidsträckt i huvudstadsregionen.

Tidsfristen

Tidsfristen för planerna är mycket snäv enligt utskottets mening. Den tidsfrist som föreslås i ramlagen har bestämts med utgångspunkt i att kommun- och servicestrukturen börjar genomföras 2009. Med hänsyn till den knappa tiden har inrikesministeriet redan gått ut till kommunerna med en begäran om att kommuner och stadsregioner omedelbart ska börja beredningen. Finlands kommunförbund arrangerar tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet och undervisningsministeriet regionala seminarier i november—december i syfte att få i gång och påskynda planeringen i kommuner och regioner. Flera stadscentra har redan vidtagit åtgärder för att förbereda sina planer.

Utlåtande

Kommunikationsutskottet anför

att förvaltningsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

KoUU 26/2006 rd — RP 155/2006 rd

Helsingfors den 14 november 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Markku Laukkanen /cent
vordf. Matti Kangas /vänst
medl. Leena Harkimo /saml
Saara Karhu /sd
Marjukka Karttunen /saml
Inkeri Kerola /cent
Reino Ojala /sd
Erkki Pulliainen /gröna

Eero Reijonen /cent
Pertti Salovaara /cent
Timo Seppälä /saml
Harry Wallin /sd
Lasse Virén /saml
Raimo Vistbacka /saf
ers. Lyly Rajala /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.